

PROGRAM SVIT V ZDRAVSTVENI REGIJI NOVA GORICA: 2010–2024

Program Svit je državni presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka debelega črevesa in danke, ki je bil v Sloveniji uveden leta 2009. Njegov glavni cilj je zmanjšanje obolevnosti in umrljivosti zaradi raka debelega črevesa in danke s pomočjo rednega presejanja populacije v starostni skupini od 50 do 74 let.

Poročilo predstavlja analizo odzivnosti ciljne populacije na vabila v Program Svit v Zdravstveni regiji Nova Gorica (ZR Nova Gorica) v obdobju zadnjih 15 let (2010–2024). Poudarek je na trendih odzivnosti, razlikah med občinami in primerjavi z regijskim in državnim povprečjem.

ZR Nova Gorica obsega 11 občin, med katerimi so nekatere z nadpovprečno, druge pa s podpovprečno odzivnostjo. Z analizo teh razlik želimo bolje razumeti lokalne posebnosti ter ponuditi priporočila za nadaljnje ukrepe na področju ozaveščanja in spodbujanja udeležbe v Programu Svit.

Pri načrtovanju nadaljnjih aktivnosti je potrebno posebno pozornost nameniti številnim vzrokom, ki vplivajo na odzivnost, ter jih vključiti v novo oblikovane ukrepe za izboljšanje sodelovanja v Programu Svit.

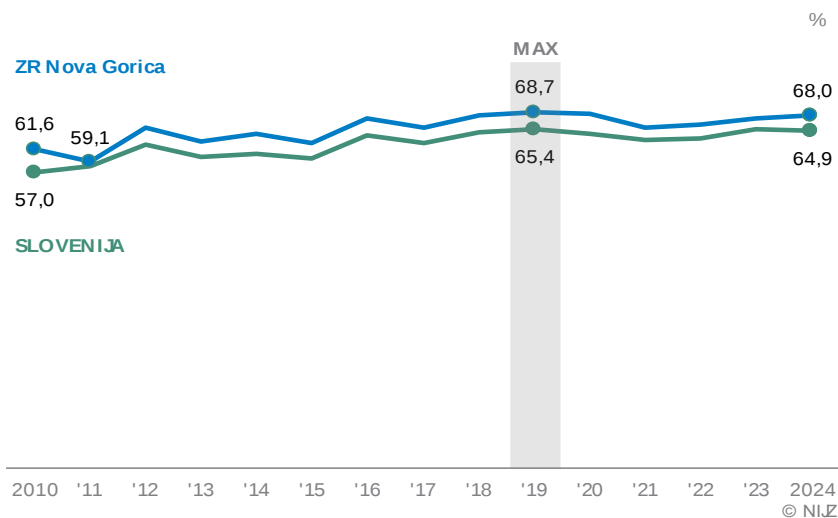
Poročilo pripravili: Lara Čebtron, asist. dr. An Galičič, Kristina Brovč Jelušič

Grafično oblikovanje: Jana Skrt, Tadeja Horvat

Vir podatkov: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka

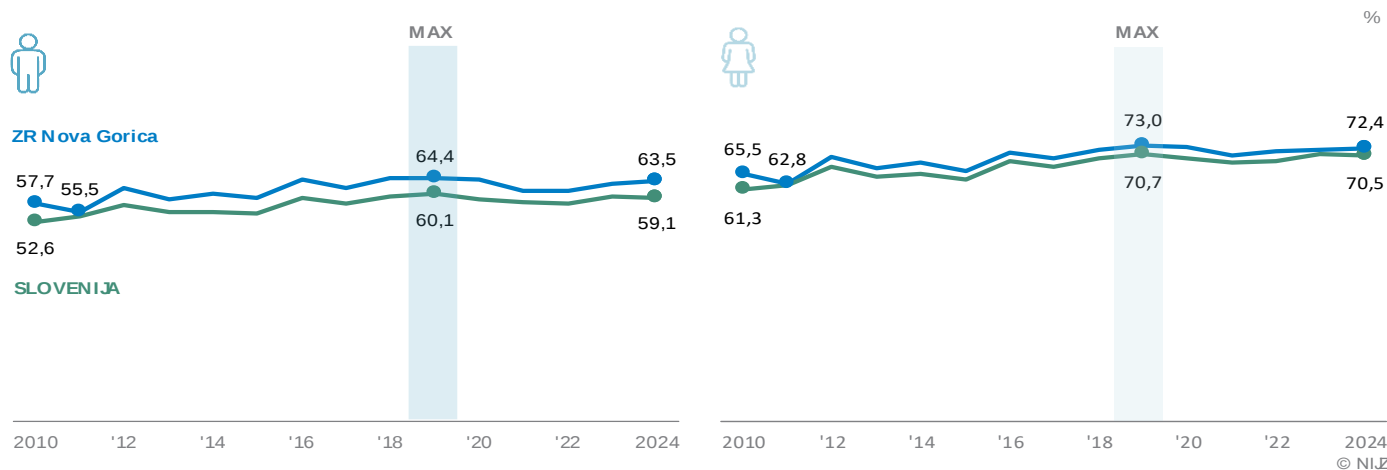
Nova Gorica, julij 2025

1. Trend odzivnosti v Program Svit v ZR Nova Gorica v primerjavi s trendom odzivnosti v Sloveniji, 2010–2024.

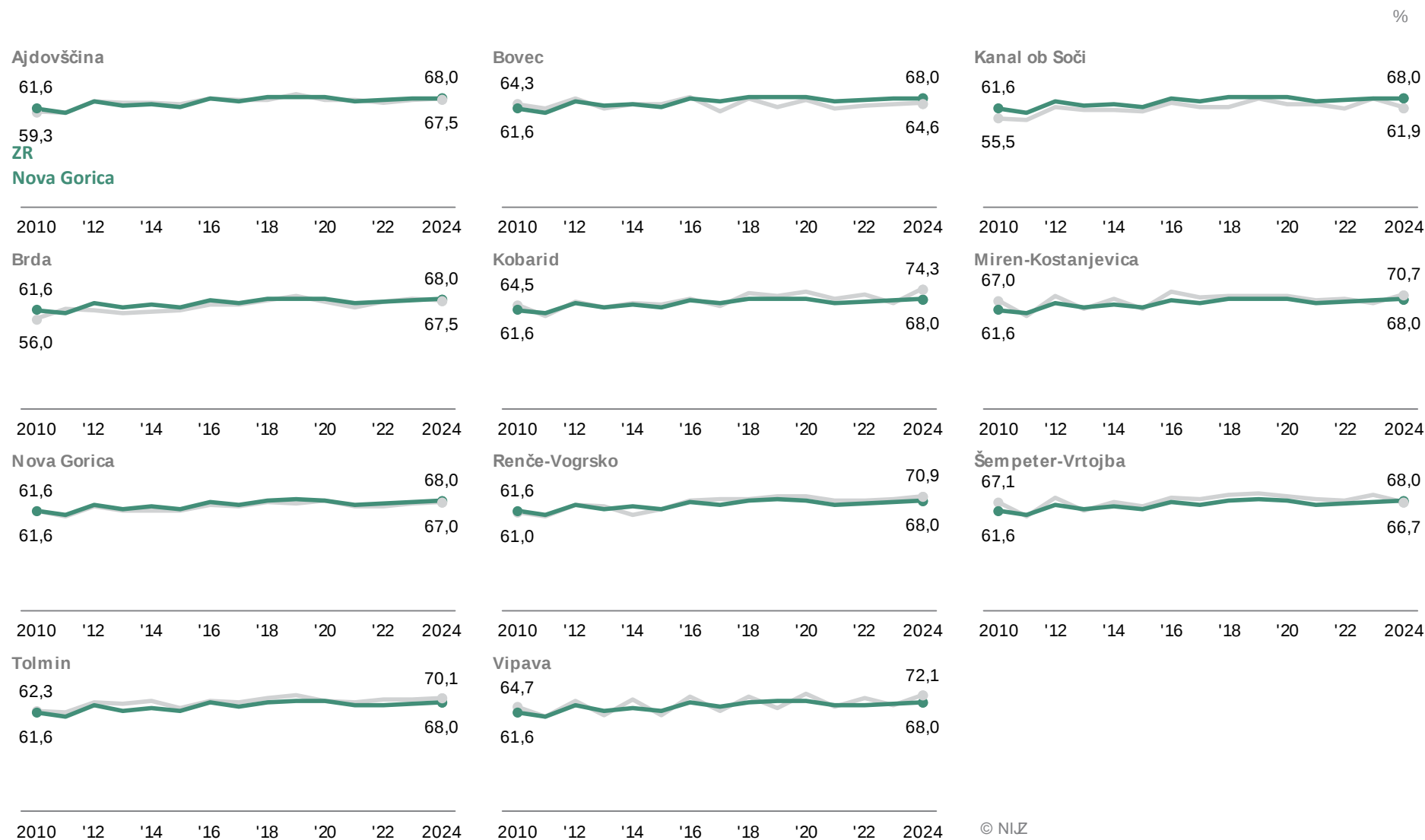
V obdobju 2010–2024 je bilo v Program Svit v ZR Nova Gorica povabljenih **231.326** oseb. Povprečna odzivnost v 15 letih je znašala 65,5 %, kar je nad slovenskim povprečjem (62,4 %). V obdobju 2010–2024 je v Programu Svit sodelovalo **151.273** prebivalcev ZR Nova Gorica.

2. Trend odzivnosti v Program Svit po spolu v ZR Nova Gorica v primerjavi s trendom odzivnosti v Sloveniji, 2010–2024.

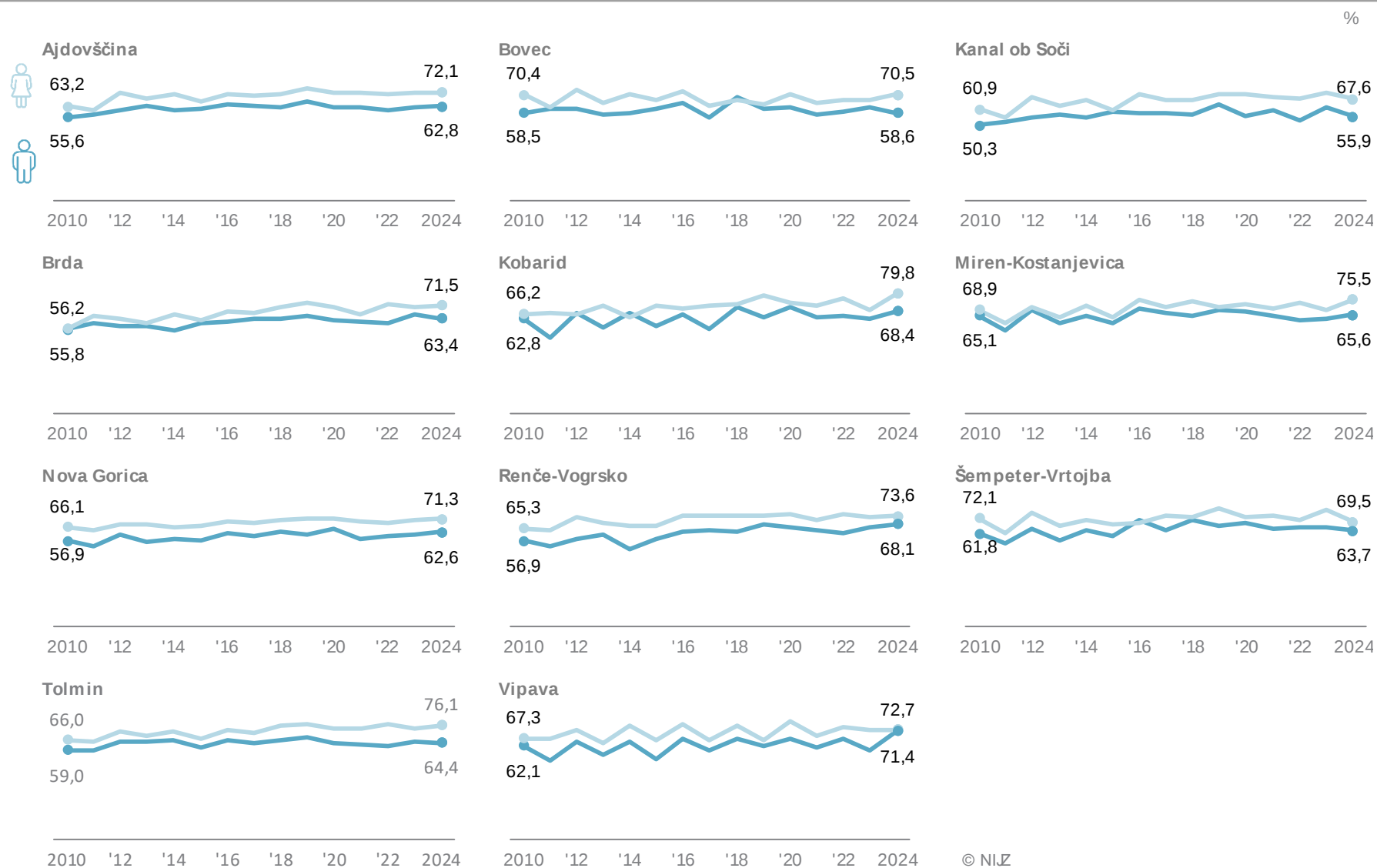

Značilno je, da se ženske bolje odzivajo na vabila v preventivne presejalne programe kot moški.

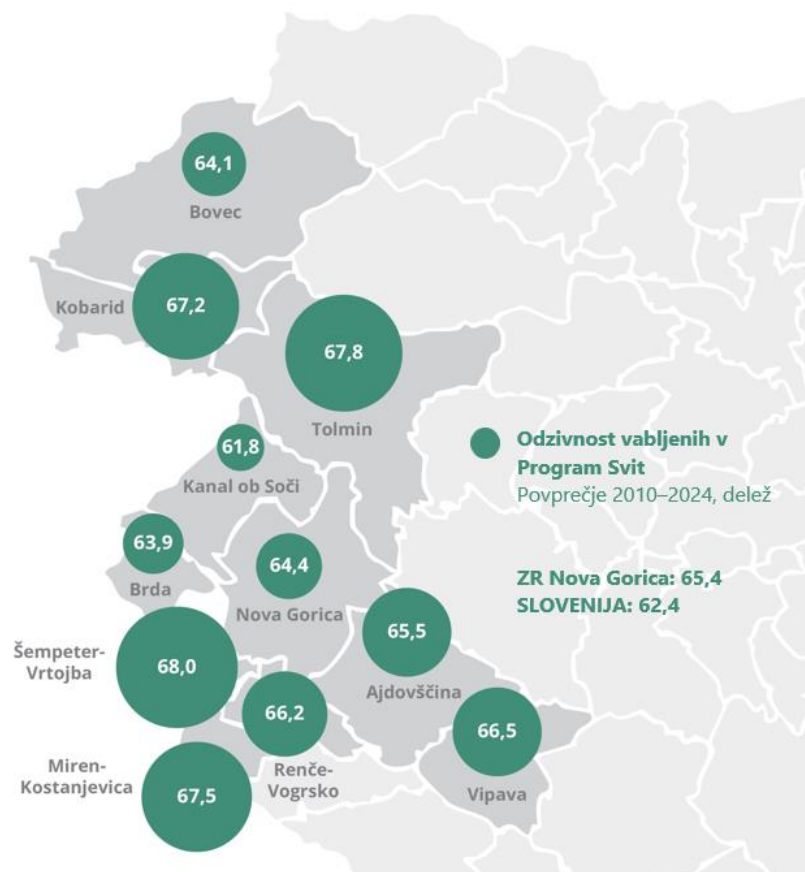
3. Odzivnost vabljenih v Program Svit po občinah, ZR Nova Gorica, 2010–2024.

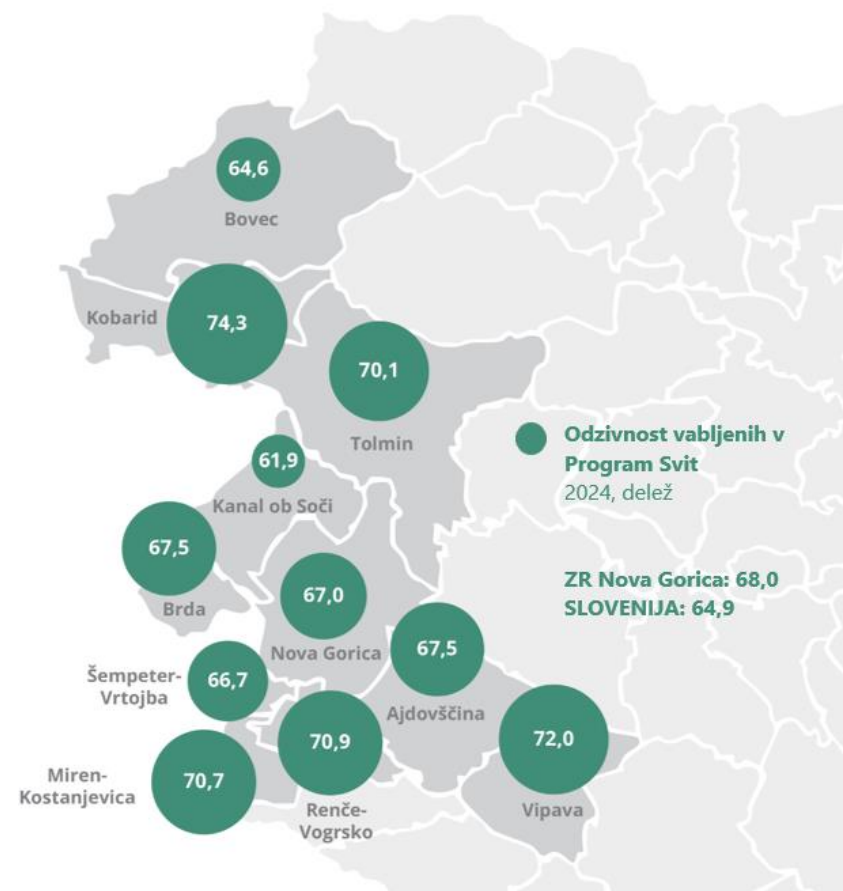
4. Odzivnost vabljenih v Program Svit po občinah in spolu, ZR Nova Gorica, 2010–2024.

5. Povprečna odzivnost vabljenih v Program Svit po občinah v ZR Nova Gorica v primerjavi s povprečno odzivnostjo v ZR Nova Gorica in Sloveniji, 2010–2024.

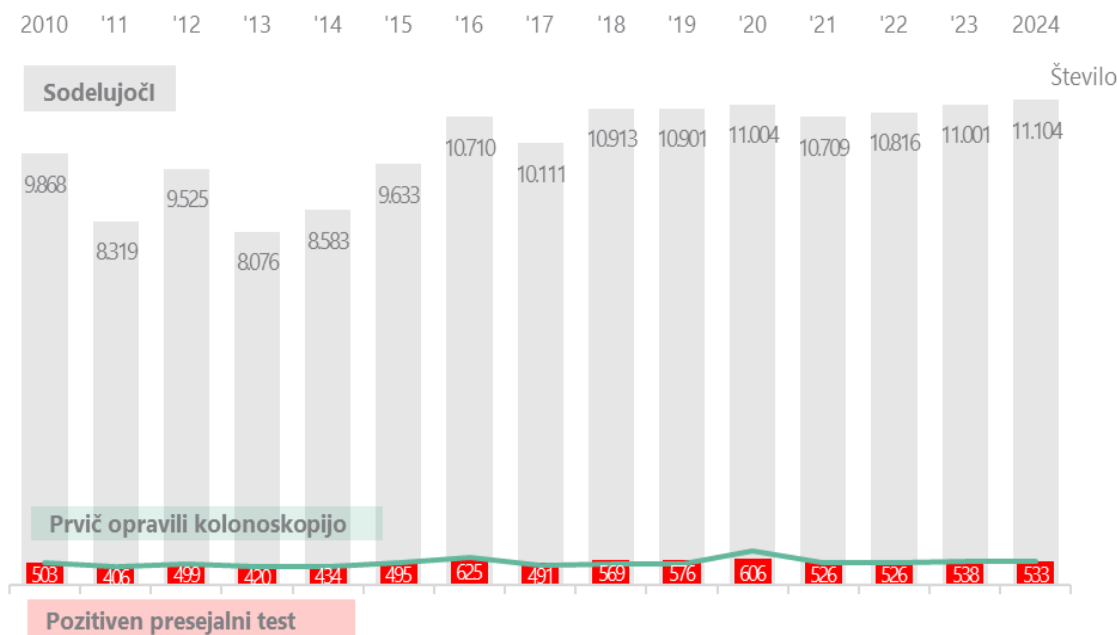

6. Odzivnost vabljenih v Program Svit po občinah v ZR Nova Gorica v primerjavi s povprečno odzivnostjo v ZR Nova Gorica in Sloveniji, 2024.

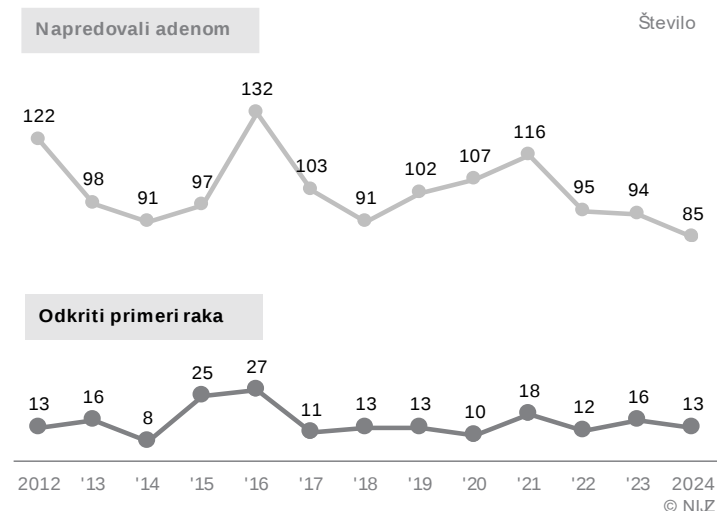

Podatki kažejo, da je 15-letna povprečna odzivnost v Program Svit v ZR Nova Gorica za **3 % višja kot v Sloveniji**. Opazen je stabilen trend odzivnosti v regiji, z določenimi nihanji, ki so lahko povezane z različnimi stopnjami ozaveščenosti, dostopnostjo zdravstvenih storitev in demografskimi značilnostmi prebivalstva. Razlike v odzivnosti po občinah kažejo na potrebo po lokalno prilagojenih pristopih pri ozaveščanju in motivaciji prebivalstva.

7. Število sodelujočih, prvič opravljena kolonoskopija in pozitivni testi*, ZR Nova Gorica, 2010–2024.

8. Napredovali adenom in odkriti primeri raka, ZR Nova Gorica, 2010–2024.

Od leta 2010 do 2024 je v Programu Svit **sodelovalo 151.273 prebivalcev ZR Nova Gorica**. Od tega je **prvič** opravilo **kolonoskopijo 7.577** ljudi. Od vseh sodelujočih je **izvid** pokazal **pozitiven** rezultat pri **7.747** prebivalcih. Prikazani podatki kažejo, da se kri v blatu povprečno odkrije pri manj kot 6 % sodelujočih. Za te osebe je pomembno, da se kolonoskopije udeležijo. Namreč sam pozitiven Svitov test še ne pomeni, da ima oseba raka debelega črevesa ali danke. Razlog ugotovljene krvavitve se nato ugotovi s kolonoskopijo. Vsi ostali udeleženci kolonoskopije ne potrebujejo in bodo k novemu testiranju pozvani čez dve leti (do dopolnjenega 74 leta starosti).

*Osebe s pozitivnim testom v določenem letu niso nujno iste osebe z opravljeno prvo kolonoskopijo v istem letu. Vedno je nekaj takih, ki so kolonoskopijo opravili naslednje leto, saj zlasti tistim, ki dobijo pozitiven test proti koncu leta ne moremo zagotoviti termina kolonoskopije še v istem letu in jo opravijo kasneje (npr. razlika med leti 2018, 2019 in 2020: v letih 2018 in 2019 je kolonoskopijo opravilo manj oseb glede na število pozitivnih, v letu 2020 pa je bila ta številka višja). Razlogi za kasnejšo izvedbo kolonoskopije so poleg nerazpoložljivih terminov preiskave lahko tudi zdravstvene narave ali iz osebnih razlogov pacienta ali pa se odloči za zdravstveni center, kjer mu lahko šele čez nekaj časa zagotovimo termin. Leto 2020 (pandemija covid-19) je bilo posebno leto, saj Program Svit ni deloval najmanj 2 meseca in smo testne komplete pošiljali z zamikom, od tod tudi manj pozitivnih testov v tem letu in več kolonoskopij (za osebe iz 2019 in 2020).

Pogled naprej po 15. letih izkušenj izvajanja Programa Svit v ZR Nova Gorica

Poročilo potrjuje, da je Program Svit v ZR Nova Gorica v zadnjih 15 letih dosegel **pomembne rezultate**, predvsem v zvišanju in nato stabilizaciji odzivnosti in zgodnjem odkrivanju bolezni ter **zavedanju prebivalstva** o pomenu sodelovanja v Programu Svit.

Izziv ostaja **zvišanje odzivnosti** v določenih občinah in med določenimi skupinami prebivalstva. Z nadaljnjim sodelovanjem vseh deležnikov in strateškim pristopom je mogoče doseči še višjo odzivnost in s tem izboljšati javnozdravstvene izide. Pri oblikovanju nadaljnjih aktivnosti programa je poleg odzivnosti prebivalcev po posameznih občinah ključno tudi upoštevanje izkušenj pri oblikovanju kampanj in nastalih usmeritev v preteklosti, ki so prikazane na spodnji infografiki.

